C/2025/765

11.2.2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Kutseteenused roheüleminekus

(omaalgatuslik arvamus)

(C/2025/765)

Raportöör: **Violeta JELIĆ**

Kaasraportöör: **Gaetano STELLA**

Nõustaja	Vladimíra DRBALOVÁ (I rühma raportööri nõustaja) Alessio D'AMATO (III rühma kaasraportööri nõustaja)
Täiskogu otsus	18.1.2024
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2 –
Vastutav sektsioon	Tööstuse muutuste nõuandekomisjon
Vastuvõtmine sektsioonis	5.11.2024
Vastuvõtmine täiskogus	4.12.2024
Täiskogu istungjärk nr	592
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	197/0/5

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt Euroopa Komisjoni uutes 2024.–2029. aasta poliitilistes suunistes võetud kohustuse üle luua Euroopa kestliku jõukuse ja konkurentsivõime kava, mis põhineb uuel puhta tööstuse kokkuleppel ja hästi toimival ELi ühtsel turul, mis on sujuva rohe- ja digipöörde jaoks üliolulised.

1.2. Komitee tunnistab kutseteenuste olulist rolli roheüleminekus. See tuleneb puhta tööstuse kokkuleppest ning on nii võimaluste kui ka probleemide võimalik allikas, eelkõige seoses oskuste vajadustega.

1.3. Komitee kutsub ELi institutsioone üles looma ettevõtjatele meetmeid, mis aitaksid neil kohaneda keerulisest rohepöördeprotsessist tulenevate muutustega,, hoiaksid neid Euroopas ja võimaldaksid saavutada kõrgeid kestlikkuse eesmärke ELis. Erilist tähelepanu tuleks pöörata pereettevõtetele ning mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (MVKEd), samuti konkurentsivõime eesmärkide saavutamisele.

1.4. Komitee on mures selle pärast, et keskkonnasäästlikumaks muutmise protsess võib seiskuda tööjõu ja oskuste nappuse, oskuste nõudlusele mittevastavuse, regulatiivse, haldus- ja kulukoormuse suurenemise ning tarneahelate kiiretest muutustest tulenevate uute probleemide tõttu.

1.5. Oskuste liidu uus versioon tuleb ellu rakendada. Haridussüsteemides tuleb läbi viia järjepidevaid reforme, et kohandada õppekavasid töömaailma muutustega, toetada kõiki asjakohaseid haridusprogramme (sealhulgas STEM-programme), rakendada uut kutsehariduse ja -õppe strateegiat ning toetada õpetajaid ja parandada koordineerimist ELi tasandil.

1.6. ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid tunnustama – nii reguleeritud kui ka reguleerimata – kutseteenuste olulist rolli Euroopa ambitsioonikal jõukuse taastamisel. See taastamine peab siiski olema kooskõlas keskkonnaalaste ja kestlikkuseesmärkidega ning toetama oskuste arendamist koostoimes majandussektoritega, võttes sõnaselgelt arvesse väärtusahelate arenevaid struktuure.

1.7. Komitee tunnistab ka vajadust edendada haridusalgatusi nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil. See võib hõlmata konkreetseid rahalisi stiimuleid kutsehariduse ja -õppe kursuste jaoks, mille eesmärk on muuta kutseteenused keskkonnahoidlikumaks. See võiks hõlmata ka ELi tasandi akadeemiliste kursuste loomist, et kaasata uusi spetsialiste või koolitada olemasolevaid spetsialiste kestlikkuse eesmärkide alal ning edendada olemasolevate oskuste ja töökohtade kohandamist ja nende parandamist (oskuste täiendamise ja ümberõppe programmid). Need algatused võivad luua ka uusi oskusi rohe- ja digipöörde jaoks.

1.8. Komitee soovitab sihipäraseid meetmeid, et toetada kutseteenuste võrgustike kasutamist, et parandada seonduvate tegevuste ulatust, võttes nõuetekohaselt arvesse iga liikmesriigi eripära.

1.9. Oskuste nappuse saaks kõrvaldada, järgides eespool nimetatud soovitusi ja koolitades kvalifitseeritud kutsetöötajaid Euroopas või meelitades poliitika ja algatuste (nt algatus „ELi talendireserv“, mis võiks aidata ligi meelitada kolmandatest riikidest pärit spetsialiste ja samal ajal laiendada turgu ELi spetsialistide jaoks) kaudu ligi spetsialiste väljastpoolt ELi.

1.10. Komitee rõhutab sotsiaalpartnerite, kutseteenuste organisatsioonide ja muude asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide olulist rolli rohepöörde edukates ja õiglastes protsessides.

1.11. Komitee rõhutab ka muid probleeme kutseteenuste osutamise laiemas kontekstis, sealhulgas takistused kvalifikatsiooni tunnustamisel, mis tuleb kõrvaldada, et aidata suurendada tööalast liikuvust ja vähendada oskuste nappust. Komitee soovitab teha selles valdkonnas pidevaid jõupingutusi, muu hulgas neid küsimusi käsitlevate jätkuarvamuste kaudu.

2. **Poliitiline taust**

2.1. Euroopa Ülemkogu 17.–18. aprilli 2024. aasta erakorralisel kohtumisel võtsid ELi juhid kohustuse sõlmida uus Euroopa konkurentsivõime kokkulepe, mis põhineb täielikult integreeritud ühtsel turul. See peab olema suunatud Euroopa majandusliku, tootmis-, tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamisele, tagades seeläbi liidu majandusliku vastupanuvõime ja tööstuse uuendamise, ülemaailmse konkurentsivõime, tehnoloogilise juhtpositsiooni ja atraktiivsuse ärikeskkonnana. Erimeetmed kuuluvad nüüd Euroopa Komisjoni presidendi uute, perioodi 2024–2029 poliitiliste suuniste alla, kusjuures ELi pikaajalised eesmärgid on selgelt välja toodud hiljutises Draghi aruandes ([1]).

2.2. **Roheüleminek on käimas, kuid mitmes sektoris tuleb veel astuda olulisi samme**. Tõendid viitavad tõepoolest sellele, et mõned Euroopa tegevuse keskkonnamõjud on aja jooksul vähenenud, nagu näitab CO_2 heite ja materjalide tõhususe statistika, kuid stabiilne üleminek nõuab siiski veel täiendavaid meetmeid ([2]).

2.3. Põhirõhk peaks olema kehtiva 2030. aasta õigusraamistiku rakendamisel kõige lihtsamal, õiglasemal ja kulutõhusamal viisil. Väljakuulutatud **puhta tööstuse kokkulepe**, mida toetab **õigusakt süsinikuheite kiiremaks vähendamiseks**, et toetada tööstust ja äriühinguid üleminekuperioodil, toob siiski kaasa ka mitmeid väljakutseid ja võimalusi.

2.4. **Tööstus tuleb hoida Euroopas,** ([3]) **sest tööstus pakub kliimalahendusi, mida Euroopa vajab**. ELi juhid on pühendunud koostööle sidusrühmadega sellise tõhusa tööstuspoliitika ([4]) väljatöötamisel ja rakendamisel, mis vähendab meie tööstuse CO_2 heidet konkurentsivõimelisel viisil (vähendades haldus- ja regulatiivset koormust), arendab liidu konkurentsieeliseid digi- ja puhta tehnoloogia valdkonnas, mitmekesistab ja kindlustab strateegilisi tarneahelaid, paigutab ümber väärtusahelad ning tugevdab Euroopa tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi.

([1]) Mario Draghi, 2024, „Euroopa konkurentsivõime tulevik“.
([2]) Vt andmed aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Antwerpeni deklaratsioonile allakirjutanud. Kas liitute meiega?
([4]) Euroopa Ülemkogu järeldused, 18.4.2024: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12-2024-INIT/et/pdf.

2.5. **Rohepööre tähendab ka valdkondlikke muutusi ning ökotööstuse kasvavat tähtsust**. Tõendid näitavad, et tööhõive ja lisandväärtus suurenevad ökotööstuses kiiremini kui ELi majanduses tervikuna, ([5]) sillutades teed uutele kutseteenustele (nt keskkonnahoidlikud auditid).

2.6. Eelkõige peab Euroopa roheline kokkulepe olema õiglane ning selles tuleb võtta arvesse kliimaülemineku ja energiasüsteemi ümberkujundamise võimalikke riske ja kulusid. Ainult tugeva tööstusstruktuuri ning tugevdatud ja hästi struktureeritud pideva sotsiaalse dialoogi abil sotsiaalpartnerite (tööandjate ja töötajate) vahel kõigil tasanditel saab tagada õiglase rohepöörde. Üleminekuprotsess peab hõlmama organisatsioone ja ühendusi, kes esindavad kutsealasid, mis on rohe- ja digipöörde eesmärkide saavutamiseks üliolulised.

3. Kasinad edusammud teenustesektori struktuurireformides

3.1. COVID-19 pandeemiast põhjustatud enneolematu šokk ELi majandusele nõuab majanduse edukaks taastumiseks meetmeid kõigil tasanditel. Muude meetmete kõrval **võivad tõhusad ja mõjusad struktuurireformid teenustesektoris hoogustada majanduse taastumist ja aidata muuta see kestlikuks**. Teenustel on ELi majanduses oluline roll, kuna nad avaldavad otsest mõju lisandväärtusele ja tööhõivele, loovad seoseid väärtusahelates ning mängivad olulist rolli tööstusökosüsteemides ([6]) ja uuenduslike keskkonnahoidlike lahenduste väljatöötamisel.

3.2. **Antwerpeni deklaratsioon** ([7]) **Euroopa tööstuskokkuleppe kohta annab kutseteenustele uue tõuke**. Euroopas ja selle tööstuspoliitikas on kiiresti vaja selgust, prognoositavust ja usaldust. Allakirjutanud kutsuvad üles **koostama terviklikku tegevuskava, et tõsta konkurentsivõimet strateegilise prioriteedina ja luua tingimused tugevamale ärimudelile Euroopas**.

3.3. **Kutseteenustel on energia- ja rohepöördes oluline roll**, kuna nad tagavad säästvate tehnoloogiate arendamisel ja rakendamisel erioskused ning kõrged ohutus- ja kvaliteedistandardid. Sektoris osalejate eetilised väärtused, asjatundlikkus ja pühendumus täiendusõppele on keskse tähtsusega tõhusate ja vähese mõjuga taristute kavandamisel ja ehitamisel, edendades seeläbi tootmisprotsesside innovatsiooni ja usaldusväärsust, aidates ettevõtjatel (eelkõige MVKEdel) toime tulla regulatiivsete ja haldusprobleemidega, mis tulenevad kestliku majandustegevuse uutest määratlustest, ning teha kindlaks nende tegevuste jaoks kättesaadavaid rahastamisvõimalusi.

4. Teenustesektori keskne roll keskkonnahoidlike tarneahelate loomisel ja väärtusahelate ümberpaigutamisel

4.1. Praegusel Euroopa majandusmaastikul võib täheldada märkimisväärseid muutusi tootmise tarneahelate dünaamikas. Need muutused peaksid aitama väärtusahelaid ümber paigutada ja soodustada nende tagasitoomist, kusjuures paljud äriühingud kaaluvad varem kolmandatesse riikidesse üleviidud tootmise ja teenuste uuesti Euroopasse paigutamist. Kutseteenused ([8]) pakuvad ettevõtjatele nende probleemide lahendamiseks vajalikku tuge.

4.2. **Lisaks võib käimasolev ümberkujundamine olla eriti oluline MVKEde jaoks**, kus rohepöördega seotud probleemid, sealhulgas suuremaid ettevõtjaid silmas pidades kavandatud kohustuste täitmine, nõuavad neilt suutlikkuse suurendamist rohe- ja kestlikkusküsimustega tegelemiseks. Selline VKEde ja spetsialistide vaheline suhtlus võib aidata ettevõtjatel muutuda konkurentsivõimelisemaks, uuenduslikumaks ja vastupanuvõimelisemaks. Ressursitõhusale tulevikule üleminekul on otsustava tähtsusega rahastamisallikate kättesaadavus, rahalised stiimulid/toetused, abi võimalike turgude kindlakstegemiseks ning toetus uute toodete, teenuste või protsesside väljatöötamiseks, turustamiseks või levitamiseks ([9]). Need keskkonnahoidlikud nõustamisteenused põhinevad erialateadmistel ja pakuvad VKEdele olulist turgu uute kutseteenuste jaoks ning neid tuleb arendada ja edendada.

([5]) Eurostati 2000–2021. aasta andmed: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth.
([6]) COM(2021) 385 final „Kutsealateenuste reguleerimise reformisoovituste kokkuvõte ja ajakohastamise kohta“.
([7]) ELi tööstuse tippkohtumine, 20.2.2024: https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Need hõlmavad sotsiaal- ja tervishoiualaseid, tehnilisi, majandus- ja õigusalaseid ning valdkonnaüleseid kutsealasid.
([9]) Eurobaromeetri kiiruuring nr 498, märts 2022, saadaval aadressil https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3. Teenuste valdkonnas edu saavutamine avaldab seega märkimisväärset positiivset ülekanduvat mõju ELi tööstusele ([10]). Ligikaudu 38 % kogu ELi töötleva tööstuse nõudlusega kaasnevast lisandväärtusest luuakse teenuste abil ([11]). Nende teenustega kaubeldakse ka ELis ja väljaspool seda, ([12]) millel võib olla mõju tööhõivele ja töökohtade kadumisele. Samuti tuleb arvesse võtta iga liikmesriigi eripära, kuna väikeste ja mikroettevõtjate puhul on nõudluse kindlaksmääramisel oluline tegur kutseteenuste osutajate lähedus. See muudab veelgi pakilisemaks vajaduse ka väiksematele kutseteenuste osutajatele suunatud täiend- ja ümberõppe järele.

4.4. Esitatud tõendid näivad viitavat sellele, et **tehniliste ja õigus- ja majandusvaldkondade spetsialistidel on märkimisväärseid võimalusi majanduskasvu ja konkurentsivõime parandamiseks kestlike tarneahelate jaoks**. See on osa kutsealade võimalikust (immateriaalsest) lisaväärtusest rohepöörde jaoks. Ka kutseteenuste sektor ise võib otseselt kaasa aidata heitkoguste vähendamisele. Heitkoguseid saab vähendada umbes 10 % võrra, kui vähendada tööreiside arvu, 30–40 % võrra, kui kasutada kontorites taastuvenergiat ja -kütet; ning veel 15 % võrra, kui kasutada keskkonnasäästlikumaid transpordiliike (taastuvkütused, elektriautod jne) ([13]).

5. Rohe- ja digipöörde jaoks vajalike oskuste arendamine

5.1. Majanduse keskkonnasäästlikumaks muutmise tööhõive ja oskuste mõõde on kõigi põhjalike muutuste puhul ühine. Need üleminekud tekitavad vajaduse jälgida, prognoosida, suurendada teadlikkust, kohandada koolituspakkumisi, hõlbustada üleminekut ja tegutseda kohalikul tasandil.

5.2. Euroopa ambitsioonikad keskkonna- ja kestlikkuseesmärgid loovad uusi ameteid ja muudavad olemasolevaid. **See protsess mõjutab kindlasti kutseteenuste edasiarendamise tingimusi**. Täiend- ja ümberõpe, elukestev õpe ning pehmed ja valdkonnaülesed oskused on keskse tähtsusega tagamaks, et äriühingutel on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu, et vastata nende muutuvatele vajadustele. Käsitleda tuleb olemasolevate spetsialistide rolli ja vajalike oskuste arengut. Oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatori (ESCO) läbivaatamine hõlmab 571 rohelist kutseoskust, valdkonnaülest oskust ja teadmiste kontseptsiooni, mis on kooskõlas Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) esitatud roheoskuste määratlusega ([14]). Vaja on sihipäraseid jõupingutusi, et luua vastavus olemasolevate kestlikkusnõuete ning kutseoskuste ja töökohtade vahel, ning see ei saa olema lihtne.

5.3. Digipööre võib laiendada olemasolevaid vabade kutsete ametinõudeid, tugevdada interdistsiplinaarset koostööd teiste kutsetega ning edendada Rooma manifestis ([15]) nimetatud kriteeriumidele tuginedes uute kutsealade tekkimist arenevas süsteemis. Peale selle muutub digipöörde tõttu intensiivsemaks vabade kutsete esindajate teenuste turustamine ning muutub ka tavapäraste vabade kutsete olemus. Kõige olulisem on see, et **digi- ja rohepööret võib pidada „kaksiküleminekuks“**, kuna need käivad käsikäes ja võivad üksteist tugevdada.

5.4. **ELi vahendite tõhusam kasutamine kooskõlastatud viisil ning investeerimine haridusse ja oskustesse** riigi tasandil ([16]) (näiteks **oskuste pakti, nullneto oskuste akadeemiate ja ulatuslike oskustealaste partnerluste** meetmete toetamiseks) võib aidata viia hariduse ja koolituse vastavusse oskuste nõudlusega. Oluline on jätkuvalt tugevdada kutsehariduse ja -õppe rolli ja profiili, et anda inimestele põhi-, juhtimis-, valdkonnaüleseid ja STEM-oskusi juba varasest etapist alates. Kutseharidusel ja -õppel peab olema ka parem positsioon ning seda tuleb tunnustada tootlikkuse ja innovatsiooni liikumapaneva jõuna.

([10]) COM(2021) 385 final „Kutsealateenuste reguleerimise reformisoovituste kokkuvõte ja ajakohastamise kohta“.

([11]) KOMISJONITALITUSTE TÖÖDOKUMENT„2023 Annual Single Market Report: Single Market at 30“.

([12]) Liiduvälise kaubavahetuse allikas: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. Liidusisese kaubavahetusega seotud kaalutluste allikas: põhineb Eurostati rahvusvahelise kaubavahetuse andmebaasil. Vaadeldavad kategooriad on järgmised: „Teenused: Finantsteenused“; „Teenused: Kutsealateenused ja juhtimisalase nõustamise teenused“; „Teenused: Tehnilised, kaubandusega seotud ja muud äriteenused“, saadaval aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.

([13]) Maailma Majandusfoorum, „Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity“, jaanuar 2021, lk 39, kättesaadav aadressil https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.

([14]) Cedefop (2012), „Green skills and environmental awareness in vocational education and training“, väljaannete talitus, Luxembourg: https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Roheoskusi võib määratleda kui teadmisi, võimeid, väärtusi ja hoiakuid, mida on vaja selleks, et elada ühiskonnas, arendada ja toetada ühiskonda, mis vähendab inimtegevuse mõju keskkonnale. Roheoskused hõlmavad energiaauditi oskusi (teabeoskuste kontekstis) ja oskusi, mis on seotud töötajate koolitamisega ringlussevõtu programmide või ohtlike jäätmete alal (suhtluse, koostöö ja loovuse kontekstis). Roheteadmised hõlmavad kestlikke paigaldusmaterjale ja heitenorme (tehnika, tootmise ja ehituse kontekstis). Vt (ka klassifitseerimismeetodi kohta): https://esco.ec.europa.eu/et/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.

([15]) Uus visioon Euroopale: https://www.romemanifesto.eu/.

([16]) *Ühtse turu ja konkurentsivõime 2024. aasta aruanne.*

5.5. **Partnerluste soodustamine võib viia mastaabisäästuni, mis suurendaks kutseteenuste osutajate konkurentsivõimet**. Eeldatakse, et see on eriti asjakohane olukorras, kus tegutsevad VKEd, pereettevõtted ja mikroettevõtjad ning kus teatavate töökohtade automatiseerimine võib takistada konkreetsete oskuste arendamist. Sotsiaalpartnerid ja kutseorganisatsioonid (eelkõige tööandjad) on kutsehariduse ja -õppe kavandamisel ja pakkumisel väga olulised. Teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna ja ettevõtlusalaseid karjääre ja erialasid tuleks edendada ka noorte, eelkõige naiste ja tütarlaste seas. Üldiselt peaksid kõigi tasandite riiklikud poliitikakujundajad pöörama tähelepanu investeeringutele tõhusasse karjäärinõustamisse. ELi tasandi vahendid, näiteks ühised koolitusraamistikud, võivad olla väga kasulikud ka teatavatele kutsealadele ja valdkondadele, näiteks inseneriteadusele.

5.6. **Oluline on uuesti määratleda kutsekvalifikatsiooni omandamisele suunatud ülikoolides toimuvad kursused**, et edendada kutseoskuste ja õppekavade lõimimist. Spetsialistide kaasamine koolituskursuste sisu määratlemisse muudaks kursused interdistsiplinaarsemaks ning sotsiaalsele ja turudünaamikale avatumaks. Lisaks on oluline edendada rakendusuuringuid, näiteks tööstusdoktorantuuride kaudu, et luua kõrgelt spetsialiseerunud ametiprofiilid. Ülikoolide haridusprogrammide ühtlustamine kõigis liikmesriikides ja nende kooskõlastamine Euroopa tasandil võib aidata parandada noorte spetsialistide teadmisi, haridust ja kvalifikatsiooni, sarnaselt 2024. aasta märtsis esitatud Euroopa Komisjoni algatustega ([17]). Sellele võiks kaasa aidata ka Euroopa ülikoolide võrgustiku arendamine. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka puuetega inimestele ja erivajadustega inimestele, keskendudes eelkõige võrdsetele võimalustele, et kedagi ei jäetaks kõrvale.

6. **Oskuste nappusega toimetulek**

6.1. Rohepöördeks vajalike oskuste ümberkujundamine on süsteemne probleem. Tõendid ([18]) näitavad, et rohepööre peaks hõlmama märkimisväärset ümberõpet, olenemata asjaomaste sektorite tehnoloogilistest omadustest. Üldiselt on see seotud vajadusega selgelt määratleda keskkonnahoidlikud kutsealad ja pakkuda haridust eri tasanditel (nt akadeemiline, töökohapõhine, elukestev õpe), et kõrvaldada oskuste nappus ja hõlbustada edenemispüüdlusi nii pakkumise poolel (ELi tasand või kohalikud kutsepartnerlused) kui ka nõudluse poolel (nt väikeettevõtjad, võrgustikud või piirkondlikud partnerlused). Teatavatel kutsealadel, sealhulgas STEM-kutsealadel, peaks soolise võrdõiguslikkuse mõõde olema poliitika kujundamisel eriti oluline. Rohepööre hõlmab ka uute ametite loomist (süsiniku heitkoguste arvepidajad, süsinikdioksiidi kogumise, utiliseerimise ja säilitamise spetsialistid, kliimaadvokaadid, keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalase sertifitseerimise ja auditeerimise spetsialistid jne). Haridussektor peab kajastama nõudlust kõnealuste uute elukutsete järele ning sektorit tuleks julgustada looma uusi õppekavasid või uuendada olemasolevaid selle nõudluse rahuldamiseks. **Üldiselt tuleks oskuste nappusega tegeleda pigem spetsiaalselt kavandatud poliitikameetmete abil kui laiaulatuslike kõigile sobivate lahenduste abil**.

6.2. Euroopa peab olema atraktiivne ja avatud nii talentidele kui ka kutseteenuste osutajatele, olgu nad pärit Euroopast või siis kolmandatest riikidest. Komisjoni ettepanek talendireservi määruse kohta ([19]) (et luua kolmandatest riikidest pärit tööandjatele ja tööotsijatele esimene ühine IT-platvorm) võib samuti olla hea vahend kolmandatest riikidest pärit kutseteenuste osutajate ligimeelitamiseks. Kasvava nõudluse rahuldamisel ümberkvalifitseeritud töötajate ja „uute“ oskuste järele tuleb siiski pöörata tähelepanu koolituse ja hariduse kvaliteedile ning strateegiliste väärtusahelate kohandamisele kooskõlas rohepöördega.

6.3. Käimasolev üleminek toob endaga kaasa ka muid probleeme, mis võivad hõlmata olemasolevaid probleeme seoses kutseteenuste osutamisega. See hõlmab kvalifikatsiooni tunnustamise takistusi, mis on vaja kaotada, et aidata võimendada tööalast liikuvust ja vähendada oskuste nappust ([20]). Sama küsimust käsitletakse ka kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi ([21]) 2013. aasta läbivaatamises ja Euroopa Kontrollikoja eriaruandes kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (2024) ([22]). **See toob esile uued küsimused, millega tuleb rohepöörde kontekstis täiendavalt tegeleda**.

([17]) Ülikoolide pakett: https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-304842685.
([19]) Ettepanek võtta vastu määrus, millega luuakse ELi talendireserv: https://home-affairs.ec.europa.eu/regulation-establishing-eu-talent-pool_en.
([20]) Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2022. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus.
([21]) ELT L 354, 28.12.2013, lk 132, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_ET.pdf.

7. **Seosed teiste koostamisel olevate arvamustega**

Käesoleva arvamuse väljatöötamist kooskõlastati tihedalt arvamusega TEN/836 „Tööjõu ja oskuste nappus transpordi-, energeetika-, taristu- ja digisektoris“. Need kaks arvamust täiendavad teineteist, eelkõige seoses nende ühiste eesmärkidega toetada tööturul esinevat nappust käsitlevat tegevuskava ([23]) ja aidata kaasa selle rakendamisele ning tegeleda oskuste nõudlusele mittevastavuse probleemiga kaksikülemineku protsessides.

Brüssel, 4. detsember 2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE

([23]) Commission sets out actions to tackle labour and skills shortages - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission.